

Підсумовуючи, можна впевнено констатувати, що на сьогодні, актуальні підходи молекулярно-генетичної експертизи доводять свою ефективність, мають невичерпний стрімкий розвиток та допомагають близьким віднайти своїх загиблих родичів.

Первій В. Ю.

викладач кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор філософії з права

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛІВ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У сучасному світі, зокрема під час дії воєнного стану в Україні, головні пріоритети роботи поліцейських структур постійно змінюються. Після прийняття КПК України у 2012 році виявлення та попередження злочинів стали головними завданнями оперативно-розшукової діяльності. Як і в Україні, так і в інших країнах зустрічається застосування концепцій та інститутів діяльності поліції щодо виявлення і попередження кримінальних правопорушень. Удосконалення підстав використання матеріалів оперативно-розшукових заходів під час оперативно-розшукової діяльності завжди було в центрі уваги як правоохоронців, так і вчених, що актуалізує проведення ґрунтовних наукових досліджень.

Чинне кримінальне процесуальне законодавство не визначає термін «матеріали оперативно-розшукової діяльності», а лише визначає способи їх впровадження, що значно ускладнює їх практичне використання у кримінальному процесі. У діючому Кримінальному процесуальному кодексі України законодавцем не передбачено визначення приводів і підстав для початку досудового розслідування. Матеріали оперативно-розшукової діяльності для початку досудового розслідування можуть бути реалізовані лише через такий привід як самостійне виявлення уповноваженою особою з будь-яких джерел обставин, що можуть свідчити про вчинене кримінальне правопорушення (ч. 1 ст. 214 КПК України) [1]. Законодавцем зазначено, що матеріали оперативно-розшукової діяльності використовуються як приводи та підстави для початку досудового розслідування [2].

Слід зауважити, що чинне законодавство, на відміну від попереднього, передбачає можливість використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності лише на початковому етапі досудового розслідування і лише в

окремих випадках – на подальшому (при оголошенні в розшук підозрюваного). Водночас, як зазначає Сухачова І. О., на практиці в окремих випадках необґрунтовано знизилася використання матеріалів ОРД для початку досудового розслідування (до – 38,4 % у 2018 р., у порівнянні з 2011 р. – 62,5 %), що є однією з причин неефективності виявлення, розслідування та розкриття кримінальних правопорушень [1, с. 102].

Звернемо увагу, що оперативно-розшукова діяльність здійснюється з метою пошуку і фіксації фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підривної діяльності спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави тільки у тих випадках, якщо іншими шляхами ці завдання вирішити не можливо [2].

Потреба в отриманні розвідувальної інформації в інтересах безпеки суспільства і держави, особливо в умовах дії воєнного стану в Україні зростає. Розвідувальна інформація – усні, зафіксовані на матеріальних носіях (у тому числі у зразках виробів і речовин) чи відображені в електронному вигляді відомості або дані, які не є загальнодоступними або які неможливо отримати офіційним шляхом, про наміри, плани і дії іноземних держав, організацій та осіб чи про їхні потенційні можливості щодо реалізації таких намірів і планів, а також про процеси, події, обставини, технології, знання в інтересах національної безпеки і оборони України [3]. Однак воєнний стан ускладнює проведення оперативних заходів, збір та аналіз інформації та матеріалів проведених заходів. Також умови воєнного стану можуть обмежувати доступ до деяких джерел інформації, а також змінювати стратегії злочинців, що ускладнює виявлення та припинення злочинної діяльності. Крім того, необхідно бути дуже обережними при зборі та збереженні доказів, оскільки вони можуть бути пошкоджені або знищені в умовах воєнного стану.

Важливо зазначити, що проведення оперативно-розшукових заходів під час оперативно-розшукової діяльності в умовах воєнного стану повинно здійснюватися тільки на законних підставах. Використання отриманих матеріалів оперативно-розшукової діяльності в кримінальному провадженні відіграє ключову роль у встановленні обставин злочину, ідентифікації злочинців та зборі доказів. Це дозволяє правоохоронним органам ефективно боротися зі злочинністю та забезпечувати безпеку громадян.

Беручи до уваги сучасні виклики та загрози безпеці суспільства, використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності в кримінальному провадженні є необхідною складовою для забезпечення ефективного виявлення та розкриття злочинів. При цьому важливо дотримуватися принципів законності та захисту прав людини, щоб забезпечити справедливість та ефективність кримінального правосуддя. Складність

використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності в кримінальному провадженні в умовах воєнного стану вимагає від оперативних підрозділів високого професіоналізму, обачливості та впровадження новітніх технологій для забезпечення безпеки та ефективності їх роботи.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що чинне кримінальне процесуальне законодавство не містить поняття матеріалів оперативно-розшукової діяльності, а визначає лише напрями їх впровадження, що значно ускладнює їх використання у кримінальному процесі, особливо під час дії воєнного стану в Україні. Оперативні підрозділи повинні не тільки дотримуватися законів, але й приймати відповідні рішення безпосередньо на їх основі, особливо в умовах воєнного стану. Проведення оперативно-розшукових заходів під час оперативно-розшукової діяльності в умовах воєнного стану повинно здійснюватися тільки на законних підставах, визначених законодавством України.

1. Сухачова І. О. Роль оперативно-розшукової діяльності у виявленні, розслідуванні та розкритті одержання неправомірної вигоди службовими особами. *Вісник кримінального судочинства*. № 3. 2019. С. 100-109.

2. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення: 23.05.2024).

3. Про розвідку : Закон України від 17.09.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-20#Text> (дата звернення: 23.05.2024).

Письменний О. О.

адвокат, аспірант Дніпровського
державного університету
внутрішніх справ

РЕЙДЕРСЬКЕ ЗАХОПЛЕННЯ МАЙНА: СУДОВА ПРАКТИКА ТА КОЛІЗІЇ ЗАКОНОДАВСТВА

Рейдерське захоплення майна є актуальною проблемою в Україні, і це має велике значення для власників бізнесу та майна. Даваймо розглянемо деякі аспекти цієї проблеми:

Зростання випадків рейдерського захоплення: З кожним роком в Україні частіше відбуваються випадки рейдерського захоплення майна. Це може стосуватися як підприємств, так і нерухомого майна.

Способи захоплення: Рейдерське захоплення може відбуватися різними способами: перереєстрація прав; рейдери можуть змінити власника майна, перереєструвавши права від законного володільця до іншої особи; фактичне захоплення; рейдери можуть фізично захопити підприємство або майно.

Роль державних реєстраторів та нотаріусів: рейдерське захоплення не